

УДК 78.031.4:39]:784.9

Людмила Гапон, Роман Дзвінка

ТРАДИЦІЙНИЙ СПІВ ТА
СУЧАСНЕ ФОЛЬКЛОРНЕ ВИКОНАВСТВО: програма
для музичних вишів (III–IV рівнів акредитації) із спеціальності
№ 025 „музичне мистецтво”, спеціалізації „музичний фольклор”
(освітньо-кваліфікаційний рівень „магістр”)

Людмила Гапон, старша викладачка кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне), +38 067 105 11 70.

Роман Дзвінка, канд. пед. наук, доцент Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне), roman_dzvinka@ukr.net, +38 050 233 52 27.

„Традиційний спів та сучасне фольклорне виконавство” – одна з базових фахових дисциплін виконавського блоку „Фольклорне виконавство” в курсі підготовки виконавців традиційної народної музики та науковців-фольклористів. Програму курсу укладено відповідно до поточних навчальних планів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету й призначено для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр” спеціалізації „музичний фольклор”. У вступній частині запропоновано опис дисципліни, визначено її мету, загальні та професійні компетентності, знання, вміння здобувачів вищої освіти й очікувані результати навчання. Навчальна програма складається з трьох змістових модулів, кожен із яких включає певний тематичний матеріал та охоплює відповідні дидактичні завдання. Розкрито структуру навчальної дисципліни, вимоги до самостійної роботи, визначено засоби оцінювання результатів навчання. Розробку доповнено методичним забезпеченням дисципліни, списком основної та допоміжної літератури й переліком інформаційних інтернет-ресурсів.

Ключові слова: музичний фольклор, традиційний спів, виконавська реконструкція, традиційна манера співу, сучасне фольклорне виконавство.

Обсяг курсу – 210 годин,
із них: індивідуальні – 70 годин,
самостійна робота – 140 годин.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Опис дисципліни. Згідно з навчальними планами РДГУ від 30 травня 2019 року, „Традиційний спів” має статус обов’язкового компонента циклу дисциплін загально-практичної підготовки та викладається для студентів освітнього рівня „магістр” спеціалізації „музичний фольклор” спеціальності 025 „музичне мистецтво” упродовж 9–11 навчальних семестрів (по 2 год індивідуальних занять у тиждень). Загальний обсяг – 7 кредитів ЄКТС (210 год). Вид контролю: іспит – 10, 11 семестри.

Мета курсу „Традиційний спів” – поглибити знання здобувачів вищої освіти в галузі традиційного виконавства та вивчення сучасних форм побутування музичного фольклору й особливостей його сценічного втілення. У процесі рівноцінного освоєння традиційного та сучасного фольклорного виконавства майбутні фахівці повинні чітко усвідомлювати роль етнічного коріння в реконструкції національної музичної спадщини.

Навчальний курс „Традиційний спів та сучасне фольклорне виконавство” належить до циклу професійно-орієнтованих дисциплін, має практичний нахил, спрямований на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних творчо вирішувати завдання вивчення та популяризації традиційної народної музичної культури. Необхідність викладання цієї навчальної дисципліни в музичних вишах України визначається цікавістю до відтворення автентичної музики та її подальшого поширення на аматорському й професійному рівнях.

Навчальна програма підготовки виконавців народної музики передбачає представлення традиційного виконавства як цілісної системи, що охоплює не тільки його складові (виконавська манера, жанрові та стилеві особливості й ін.), а й сучасне подання фольклорного музичного матеріалу в процесі виконавської реконструкції. Особливого підходу до осмислення змісту навчальної програми та до упорядкування такої програми вдалося досягти шляхом поєднання спектра набутого творчого досвіду виконання автентичних пісень і переосмислення сучасних умов функціонування фольклорної традиції.

У процесі засвоєння курсу майбутній фахівець повинен удосконалювати спеціальні знання, вміння та навички, які він набув під час вивчення цілого комплексу фахових дисциплін на шляху здобуття ОКР „бакалавр” за кваліфікацією „бакалавр музичного мистецтва, викладач, артист ансамблю, керівник фольклорного ансамблю”.

У сучасних умовах з урахуванням запитів студентства постала потреба запровадити в навчальний процес ОКР „магістр”, окрім традиційного співу, ще й сучасне фольклорне виконавство. Такий крок надає можливість талановитій молоді, яка прагне здобути фах музиканта-фольклориста, самореалізуватися в майбутній професійній діяльності з орієнтацією на ринкові умови.

Зміст дисципліни передбачає теоретичну, практичну й самостійну підготовку. У процесі проведення індивідуальних занять із традиційного співу здобувачі вищої освіти опановують аналітичні фахові знання, принципи та методику традиційного виконавства, удосконалюють виконавську майстерність, переймаючи складні вокальні прийоми від автентичних співаків і виробляючи власні прийоми. Особливу увагу звернено на культуру вокальної мови, що охоплює поняття: тембр голосу, виразна артикуляція, чистота інтонації, правильне музичне фразування мелодій і тексту та цілісне осмислене трактування пісні. Важливе місце відведено творчій імпровізації, що залежить від певного співочого стилю, музичної підготовки здобувача та рівня його слухових навичок. Набуті знання й уміння використовують у процесі засвоєння стилістики сучасного фольклорного виконавства та практики концертно-виконавської діяльності. Такий підхід ставить як здобувача вищої освіти, так і викладача в ситуацію постійного пошуку та експериментальних новацій, що забезпечує розвиток творчої самостійності.

Найважливішим у роботі педагога є використання етнопедагогічного досвіду для збагачення знань здобувача, з одночасним урахуванням його індивідуальних здібностей та кола професійних інтересів. На початковому етапі засвоєння основ сучасного фольклорного виконавства основний і обов’язковий момент у роботі зі студентами – домогтися певної виконавської свободи. З огляду на унікальну природу та перманентні видозміни фольклорного мистецтва, сьогодення вимагає застосування спеціальних підходів у його вивченні. Для цього в освітній процес кафедри запроваджуються інноваційні методи навчання з використанням комп’ютерних технологій, інтернет-ресурсів та форм навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, що базуються на принципах музичної етнопедагогіки.

Самостійна робота та індивідуальні заняття з викладачем спрямовані на поглиблення знань у галузі фольклорної традиції та її сучасного виконавства, засвоєння різних форм і методів опрацювання народномузичного матеріалу, формування навичок співу в супроводі

музичних інструментів і фонограми. Практичне представлення виконавського репертуару зобов'язує здобувача створити власні обробки народномузичних творів із максимальним збереженням автентичних ознак пісенного джерела й підготувати невелику концертну програму, яка б охоплювала традиційні та стилізовані пісні.

Самостійна підготовка вимагає від здобувача розробки технічних вправ на основі народновокальних творів, розучування народних пісень – тих, які обрано за власним бажанням, та тих, які запропонував викладач, підготування коментаря до обраного репертуару. Серед завдань самопідготовки із сучасного фольклорного виконавства важливими є слухання аудіо- та перегляд відеозаписів етногуртів, створення обробок народномузичних творів. Під керівництвом викладача здійснюється вибір музичних інструментів для супроводу пісні, серед яких скрипка, цимбали, сопілка, а також акомпануючі – кобза, баян, гармошка, контрабас та інші епізодичні етнодухові (тилінка, дудка, флюяра, окарина та ін.) й ударні – барабан, бубон (решітка). Учасниками інструментального ансамблю зазвичай стають здобувачі вищої освіти ОКР „бакалавр” та „магістр” музичних кафедр Інституту мистецтв РДГУ, яких до творчої співпраці залучає сам виконавець народних пісень, а викладач виконує функцію консультанта.

Спів традиційних пісень у супроводі фонограми (мінус) передбачає їхнє виконання в якомога наближеному до пісенної традиції варіанті. Водночас самостійна робота здобувачів вищої освіти не виключає виконавства (спів) у малих ансамблевих формах (дует, тріо) чи доповнення звучання фонограми музичними інструментами, як-от скрипка, сопілка, цимбали та ін. Джерельною базою фонограм (мінус) є мережа інтернет та приватні архіви авторів цієї програми й широкого кола поціновувачів, які цікавляться традиційною культурою та українською сучасною музикою.

Виходячи із зазначеного вище та враховуючи терміни навчання, зміст і структура програми передбачають три змістові модулі. Перший модуль охоплює питання розвитку та закріплення ладоінтонаційних і метроритмічних навичок традиційної манери співу регіонів Середнього, Західного Полісся та Волині, засвоєння жанрової класифікації сучасних виконавських стилів і їхніх особливостей та опрацювання народномузичних творів у поєднанні автентичного співу з використанням музичних інструментів. Другий модуль має на меті перейняття та закріплення манери виконання одного автентичного

співака з урахуванням його індивідуальних особливостей, а також засвоєння локальної музичної стилістики певного осередку та експериментування із фольклорним матеріалом і сучасними музичними стилями. Змістовий модуль 3 присвячено вдосконаленню виконавської майстерності на основі створення індивідуального виконавського стилю, вироблення й фіксації власних вокальних прийомів та розвитку імпровізаторських здібностей. Практичне представлення стилізованого репертуару зобов'язує здобувача створити власні аранжування народномузичних творів із максимальним збереженням фольклорних ознак першоджерела та підготувати невелику концертну програму, яка би охоплювала традиційні пісні та зразки сучасного виконавства.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими компетентностями:

- здатність розуміння предметної ділянки та осмислення професійної діяльності;
- здатність до творчої діяльності в напрямку виконавської реконструкції та етнографічного аранжування зразків народної музики;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість мистецької діяльності;
- здатність вміло використовувати художні виконавські засоби виразності відповідно до стилю народномузичного твору;
- здатність до виявлення ініціативи та лідерських якостей;
- здатність до міжособистісної взаємодії.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- історію традиційного виконавства;
- особливості традиційної співацької манери;
- виконавські стилі, їхні особливості та відмінності;
- методiku вивчення та засвоєння народномузичного матеріалу;
- основні принципи підбору музичного матеріалу та його жанрову приналежність;
- закони варіативності відповідно до традиції певного локального середовища або ж окремо взятого виконавця;
- специфіку імпровізації відповідно до традиції виконавства певного регіону;
- особливості виконавства народномузичного твору в супроводі музичних інструментів чи фонограми.

вміти:

- аналізувати процеси трансформації народної музики та адаптації фольклорних творів до умов глобалізованої культури;
- проаналізувати манеру виконавства окремого автентичного виконавця, середовища, регіону;
- самовдосконалюватися та формувати особливий склад музичного мислення для глибинного відчуття традиційної музики;
- розкрити особливості відродження та популяризації пісенної традиції певного регіону, конкретного осередку у формі, найточніше наближеній до фольклорного першоджерела;
- удосконалювати майстерність виконавства й оволодіння вміннями та навичками виконання народнопісенних творів у супроводі музичних інструментів чи фонограми;
- формувати мистецький смак презентації фольклорної музики, навички сценічного втілення фольклору та розвивати гармонічний слух;
- опрацювати народномузичний матеріал у різних формах подання традиційного виконавства і фольклоризму з подальшою постановкою на сцені;
- дотримуватися законів сценічної презентації народнопісенного твору (засоби розкриття характеру пісні, сценічна культура).

Очікувані результати навчання. Підсумком вивчення навчальної дисципліни має стати досягнення таких програмних результатів:

- вміння аналізувати фахову музичну та мистецтвознавчу літературу;
- знання основних понять та закономірностей розвитку культури з позиції синергетики, взаємозв'язок мистецтва із суспільно-історичним розвитком;
- знання принципів навчання музично-виконавської та музично-педагогічної діяльності як основоположних педагогічних засад, що визначають основи професійної музичної освіти;
- застосування методики з використання сучасних музичних комп'ютерних технологій, локальних і глобальних мереж, програмного забезпечення для організації спільної роботи;
- використання принципу поетапно-прогресивного навчання, передусім стосовно навчальних дисциплін, спрямованих на формування музичного мислення;
- поетапне формування професійного музиканта, яке виявляється в послідовності й спадковості навчання, логічному зв'язку між

навчальними класами музичної школи, курсами середніх та вищих навчальних закладів, між початковою і вищою ланками професійної музичної освіти;

- застосування методики загальномузичного, техніко-виконавського й художньо-творчого розвитку, яку використовують на практичних та індивідуальних заняттях;
- користування законодавчими й нормативно-правовими актами з охорони праці, аналіз умов та організації праці в навчальних закладах та концертній діяльності;
- відповідальність за розвиток професійних знання і практик.

Навчальна дисципліна „Традиційний спів” має важливе значення в комплексі міжпредметних зв’язків і тісно пов’язана з дисциплінами „Фольклорний ансамбль”, „Музично-етнографічна транскрипція”, „Основи науково-дослідної роботи” та іншими фаховими дисциплінами.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Специфіка інтерпретації традиційного й сучасного фольклорного виконавства

1.1. Органічна робота всіх ланок співацького апарату в комплексі.

Технічні вправи на основі невеликих послівок із народнопісенного матеріалу для розвитку та закріплення ладоінтонаційних і метроритмічних навичок традиційної манери виконання, підкріплених теоретичними знаннями та слуховим сприйняттям. Слухання аудіозаписів, перегляд відеозаписів та аналіз календарно-обрядових і сезонно-трудова пісень: колядок, веснянок, волочесних, кустових, купальських, петрівчаних, ягідних, косарських, жнивних пісень. Визначення стильових особливостей та наслідування манери співу регіонів Середнього, Західного Полісся та Волині. Вивчення й виконання трьох вибраних пісень.

1.2. Сучасне фольклорне виконавство та проблема популяризації традиційної народної музики.

Жанрова класифікація, сучасні виконавські стилі та їхні особливості. Прослуховування та аналіз (стильовий, виконавський) народних пісень у виконанні сучасних українських гуртів, чия музика має етнічне спрямування: „ГуляйГород”, „ДримбаДаДзига”, “The Dooh”, „Етно XL”, „Дуліби”, „ТаРута”, „Астарта”, „Острів дитин-

ства”, “Go_A” та ін.¹ Визначення стильових відмінностей музичних жанрів сучасної музики, особливостей виконавської реконструкції музичного матеріалу (репродуктивна та стилізована), манери співу. Аналіз вокальних виконавських прийомів та їхнього застосування відповідно до рівня професійної підготовки з використанням грудного й головного регістрів, збереження тембрового забарвлення звуку, зміна ритмічного малюнка, варіативність, сценічна культура. Осмислення технології творчого опрацювання народномузичних творів у поєднанні автентичного співу та музичних інструментів. Гармонізація вибраних творів, ритмічна пульсація та темброва палітра, ретельний підбір інструментарію тощо. Розучування та стилізоване виконання трьох пісень різних жанрів.

Змістовий модуль 2. Особливості засвоєння манери традиційного виконавця та презентації народної музики

2.1. Перейняття та закріплення манери виконання одного автентичного співака.

Врахування індивідуальних особливостей співака (специфічні виконавські прийоми, звукоутворення, тембральне забарвлення голосу, мовна лексика, поведінка під час виконання тощо). Вправи на розвиток виконавської техніки на основі мелодичних поспівок (із репертуару виконавця, обраного для наслідування). Прослуховування аудіозаписів, перегляд відеозаписів та аналіз родинно-обрядових і звичайних пісень на прикладі найкращих носіїв фольклорної традиції: Пелагеї Місюри, Уляни Кот, Домініки Чекур, Ганни Куришко, Івана Петровця та ін. Підготовка до вивчення родинно-обрядових та звичайних пісень (етномузикознавчий аналіз і виконання транскрипцій народновокальних творів). Перейняття та виконання трьох різнохарактерних народновокальних творів із представленням етномузикознавчого й техніко-виконавського коментаря.

2.2. Особливості освоєння стилю сучасного фольклорного виконавства.

Стилізація народномузичної традиції. Засвоєння локальної музичної стилістики певного осередку та експериментування із фольклорним матеріалом і сучасними музичними стилями. Слухання тра-

¹ Т. зв. етностиль у сучасній музичній культурі, відповідно вживають терміни етногурт, етномузыка, етнорок, етнопоп і т.д.

диційних народних пісень та вивчення форм їхньої популяризації у творчих обробках етнотуртів й ілюстрування стилізації народної музики яскравих представників української естради: Каті Chilly, Оксани Мухи, Антоніни Матвієнко, “КНАУАТ” та ін. Види й форми популяризації етномузики на основі синтезу мистецтв. Написання ескізних творчих опрацювань (сучасних аранжувань) народнопісенних творів у формі дирекціону (мініпартитура) і їхня підготовка до сценічного виступу (виконавець – здобувач вищої освіти). Підготовка двох складних народнопісенних творів (одного з них у рубатному ритмі) та одного в супроводі фонограми чи музичних інструментів (традиційних і сучасних).

Змістовий модуль 3. Удосконалення виконавської майстерності та розкриття власної індивідуальності

3.1. Удосконалення виконавської майстерності на основі створення власного індивідуального виконавського стилю.

Вироблення та фіксація власних вокальних прийомів для збагачення мелодико-ритмічної фактури. Варіантність та імпровізація як творчий метод виконавського самовдосконалення. Розвиток імпровізаторських здібностей на основі аналізу та вивчення балад як одного з найбільш імпровізаційних жанрів. Виконавська техніка: робота грудного регістру, тембральне забарвлення, дихання, звукоутворення, мовна лексика (дотримання місцевої говірки), гучність, мелізматика та орнаментация (морденти, тріолі, квартолі, довге й коротке глісандо, пролангації та абрєвіації, „йодлі”), складні ритмічні малюнки, довгі фермати. Прослуховування й аналіз творів різних жанрів. Здійснення транскрипцій народних пісень. Вивчення та виконання трьох різножанрових народновокальних творів із представленням етномузикознавчого й техніко-виконавського коментаря.

3.2. Підготовка та презентація концертної програми.

Повторення засвоєного народнопісенного репертуару, який вивчав здобувач вищої освіти упродовж навчання в магістратурі. Слухання фонозаписів вибраних творів і спроба їхнього відтворення на слух. Створення сучасних обробок та аранжувань народномузичних творів. Складання, підготовка й презентація невеликої концертної програми (4–5 народновокальних творів різних жанрів) із представленням традиційних пісень та народномузичних зразків стилізованого репертуару в супроводі музичних інструментів (традиційних, сучасних) чи фонограми й поданням розширеного коментаря до них.

Структура навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Специфіка інтерпретації традиційного й сучасного фольклорного виконавства

Назви змістових модулів і тем	Денна форма			Заочна форма		
	Разом	інд.	с.р.	Разом	інд.	с.р.
Тема 1. Органічна робота всіх ланок співацького апарату в комплексі	30	10	20	30	3	27
Тема 2. Сучасне фольклорне виконавство та проблема популяризації традиційної народної музики	45	15	30	45	3	42
Разом за змістовим модулем 1	75	25	50	75	6	69

Модуль 2

Змістовий модуль 2. Особливості засвоєння манери традиційного виконавця та презентації народної музики

Тема 1. Переїняття та закріплення манери виконання одного автентичного співака	30	10	20	30	3	27
Тема 2. Особливості освоєння стилю сучасного фольклорного виконавства	45	15	30	45	3	42
Разом за змістовим модулем 2	75	25	50	75	6	69

Модуль 3

Змістовий модуль 3. Удосконалення виконавської майстерності та розкриття власної індивідуальності

Тема 1. Удосконалення виконавської майстерності на основі створення власного індивідуального виконавського стилю	30	10	20	30	3	27
Тема 2. Підготовка та презентація концертної програми	30	10	20	30	3	27
Разом за змістовим модулем 3	60	20	40	60	6	54
Усього годин	210	70	140	210	18	192

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть год
1	Змістовий модуль 1 Прослуховування записів календарно-обрядових і сезонно-трудова пісень, їхній стильовий та виконавський аналіз. Закріплення ладоінтонаційних та метроритмічних особливостей традиційної манери виконання на основі розучуваних творів. Вивчення двох різнохарактерних пісень за вибором викладача з подачею коментаря щодо побутування та приналежності до обрядодії.	20
2	Прослуховування записів (відеоперегляд) українських етногуртів, аналіз сучасних виконавських етностилів. Розробка вправ на засвоєння та розвиток темброво-фонічних, інтонаційних й інших особливостей пісенної традиції. Гармонізація народної пісні, підбір музичних інструментів для її супроводу, розучування та ілюстрація.	30
3	Змістовий модуль 2 Прослуховування та виконавський аналіз власних записів, що здійснюються в процесі магістерського дослідження. Виконання транскрипцій народновокальних творів. Підготовка та ілюстрація двох пісень (одна з них за власним вибором) із репертуару обраного для наслідування автентичного співака.	20
4	Вивчення видів та форм сучасного фольклорного виконавства у творчості лідерів української естради. Переосмислення фольклорного твору, його сценічне трактування. Гармонізація та усне аранжування народної пісні за вибором викладача з поданням етнографічного коментаря щодо побутування твору у фольклорному середовищі й особливостей його стилізації. Підготовка та ілюстрація народнопісенного твору в супроводі фонограми.	30
5	Змістовий модуль 3 Закріплення власного набору технічних виконавських прийомів та розвиток імпровізаторських здібностей. Здійснення транскрипцій народних пісень та виконавського аналізу. Підготовка одного складного народновокального твору (балада, літні пісні) від автентичного виконавця з урахуванням індивідуальних вокальних можливостей.	20

6	Вільне застосування темброво-фонічних, інтонаційних та інших виконавських особливостей на основі пісенної традиції даного регіону. Створення аранжування народної пісні за власним вибором. Підготовка презентації невеликої концертної програми (4–5 відмінних композиційно та мелотипологічно народновокальних творів) із представленням розширеного етнографічного коментування.	20
	Разом	140

Засоби оцінювання результатів навчання

- екзамен;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- самоконтроль (самостійне визначення змісту, форми творів, виконавських стилів тощо).

Методичне забезпечення

1. Бреславець Г. Виконавська реконструкція фольклорного тексту в сучасному культурному вимірі. *Народна музика Волині та Полісся: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберта*. Рівне, 2014. С. 42–22.
2. Гапон Л. До проблеми виховання співака у вторинному фольклорному ансамблі. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2010. Вип. 43. С. 294–301.
3. Гапон Л. Навчально-виховна робота у фольклорному ансамблі. *Динаміка фольклорного виконавства: матеріали науково-практичної конференції до 30-річчя кафедри музичного фольклору*. Рівне, 2009. С. 71–75.
4. Гапон Л. Робота з вторинним фольклорним ансамблем. *Методичні поради*. Рівне, 2014. 14 с.
5. Грица С. Українська фольклористика XIX–початку XX століття і музичний фольклор. Нарис. Київ–Тернопіль: Астон, 2007. С. 52–126.
6. Дзвінка Р. Виховання дослідників і виконавців традиційної народної музики та стандарти вищої мистецької освіти. *Динаміка фольклорного виконавства: матеріали науково-практичної конференції до 30-річчя кафедри музичного фольклору*. Рівне, 2009. С. 64–71.
7. Куришко-Шаргар Я. Народні пісні Західного та Середнього Полісся: виконавський процес і репертуар / заг. ред. Ю. П. Рибак. Рівне, 2014. 132 с.
8. Маслій К. Найбільш типові недоліки глосу і способи їх усунення: методичні рекомендації для студентів інституту культури. Рівне, 1986. 19 с.

9. Осадча В. Професійна підготовка співаків народного спрямування на методологічній основі української етномузикології. *Народна музика Волині та Полісся: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції до 35-річчя кафедри музичного фольклору та 200-річчя з дня народження Оскара Кольберга*. Рівне, 2014. С. 13–22.
10. Рибак Ю. Пісенна творчість. *Етнокультура Рівненського Полісся* / упор. В. П. Ковальчук. Рівне: ПП ДМ. 2009. С. 281–288.
11. Сінельников І. Робота з фольклорним колективом: методи опанування традиційного музичного матеріалу. *Імідж сучасного педагога*. 2019. № 1 (184). С. 65–68.
12. Цапун Р. Народні обряди з репертуару гурту „Джерело”: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю „Музичне мистецтво”. Рівне: Перспектива, 2003. 124 с.
13. Юзюк О. Методика викладання народного солоспіву: курс лекцій. Рівне, 2007. 56 с.
14. Юзюк О. Про народне звукоутворення та методи засвоєння співочої традиції у вторинному виконавстві. *Педагогічний дискурс: зб. наук. пр. Хмельницький*, 2008. С. 211–213.
15. Юзюк О. Традиційний сольний спів: метод. рек. Рівне, 1999. 20 с.

Рекомендована література

Основна

1. Вибрані пісні з голосу Уляни Кот: навчально-репертуарний збірник / упор. Л. Д. Гапон. Рівне, 2006. 84 с.
2. Ковальчук В. Народна музика Рівненського Полісся: обрядові пісні / заг. ред. Ю. П. Рибак. 2-е видання. Рівне: НУВГП, 2009. 188 с.: з іл., нот., CD.
3. Куришко Я. Пісні від Ганни Куришко: фольклорний збірник / заг. ред. Ю. П. Рибак. Рівне, 2006. 103 с.; з іл., нот., CD.
4. Народна музика північної Рокитнівщини (за матеріалами експедиції 2001 року) / упор. Ю. П. Рибак, Л. Д. Гапон. Львів: Сполом, 2002. 108 с.
5. Народна музика Рівненського Полісся у записах Віктора Ковальчука / за заг. ред. Ю. П. Рибак. Рівне: Видавець Дятлик М. С., 2018. 316 с.: іл., нот., CD.
6. Народні пісні Березнівщини: за матеріалами експедиції 2013 року / упор. Ю. Рибак. Рівне: Дятлик М. С., 2016. 208 с.
7. „Ой на kota воркота”. Колискові пісні Рівненського Полісся у записах Віктора Ковальчука. Рівне: ПП „Формат-А”, 2019. 52 с.: іл., нот., CD.
8. Пісні Волині і Полісся. „Наш роде хороший...” Вип. 1. / упор. П. В. Клекоцюк, О. І. Коменда. Луцьк: ВМА „Терен”, 2009. 216 с.
9. Пісні з Колодяжна / зап. та упор. О. Ошуркевича. Луцьк: Надстир'я, 1998. 149 с.

10. Пісні з репертуару „Волинян” / транскр. та упор. Л. Гапон. Рівне, 2010. С. 19–110.
11. Пісні поліського літа. Репертуарний збірник / упор. О. М. Юзюк. Рівне, 2004. 60 с.
12. Рибак Ю. Пісенна творчість. *Етнокультура Рівненського Полісся* / упор. В. П. Ковальчук. Рівне: ПП ДМ, 2009. С. 281–331.
13. Цехмістрюк Ю. Народні пісні Волині: фонографічні записи 1936–1937 років / джерельні матер. та вид. Б. Столярчука; відчитан. та заг. ред. Б. Луканюка. Львів, Рівне, 2006. 480 с. з іл., нот., CD.
14. Ховайло О. Пісні рідного краю: традиція села Забороль Рівненського району / заг. ред. Ю. П. Рибак. Рівне, 2013. С. 15–47.
15. Цапун Р. Мелодії древнього Нобеля / зап., транскр. та впор. Р. В. Цапун. Рівне: Перспектива, 2003. 128 с.
16. Цапун Р. Співає „Джерело”: репертуарний збірник з традиційного гуртового та сольного співу. Рівне: РДІК, 1997. 104 с.
17. Народні пісні Рівненщини: фонографічний збірник / ред.-упор., автор передн. сл. і прим. Н. Супрун-Яремко. Рівне: ПП М. Дятлик, 2013. 460 с.

Допоміжна

1. Боярська Н., Гапон Л. Особливості традиційного вокального виконавства на Західному Поліссі. *Етнокультурна спадщина Полісся*. Рівне, 2004. Вип. 5. С. 192–197.
2. Грица С. Проблеми репрезентації фольклору на святі народної творчості. *Народна творчість та етнографія*. 1989, № 5. С. 5–9.
3. Грица С. Трансмсія фольклорної традиції: етномузикологічні розвідки. Київ–Тернопіль, 2002. 236 с.
4. Грица С. Фольклор у просторі та часі: вибрані статті. Тернопіль, 2000. 228 с.
5. Іваницький А. Українська музична фольклористика (методологія і методика): навч. посіб. Київ: Заповіт, 1997. 391 с.
6. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ: Музична Україна, 1990. 334 с.
7. Карпун А. Методика педагогічного керівництва гуртами українського народного співу. *Збірник наукових та науково-методичних праць кафедри фольклору та етнографії КДІК* / ред.-упор. А. Іваницький. Київ, 1995. С. 129–143.
8. Куришко Г. Зародження вторинного виконавства на Рівненщині. *Динаміка фольклорного виконавства: матеріали науково-практичної конференції до 30-річчя кафедри музичного фольклору*. Рівне, 2009. С. 103–107.
9. Локацька вуйма: вокально-хореографічні композиції, ігри, обрядові дійства, танцювальні мелодії, українські народні пісні у записах Мико-

- ли Полятикіна і Ярослава Матулька. Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2006. С. 105–146.
10. Маслій К. Виховання голосу співака. Рівне, 1996. 120 с.
 11. Маслій К. Постановка голосу і методика навчання співу. Рівне, 1992. 18 с.
 12. Молдавін М. Народний підголосковий спів. Київ: Музична Україна, 1980. 88 с.
 13. Рибак Ю., Гапон Л., Юзюк О., Бабич М. Програмні вимоги до державних іспитів для студентів спеціальності 7.020205 „Музичне мистецтво”, спеціалізації „Музичний фольклор”. Рівне, 2004. 45 с.
 14. Український обрядовий фольклор західних земель: музична антологія (Бессарабія. Бойківщина. Буковина. Волинь. Галичина. Гуцульщина. Закарпаття. Лемківщина. Підляшшя. Поділля. Полісся. Покуття. Холмщина) / упор. та вступ. ст. А. І. Іваницького; відп. ред. Г. А. Скрипник. Вінниця: Нова Книга, 2012. 624 с. : нот.

Рекомендовані джерела інформації

Архіви

1. Архівні матеріали (аудіо-, відеозаписи, транскрибовані народновокальні твори) Лабораторії музичної етнографії кафедри музичного фольклору Інституту мистецтв РДГУ.

Дискографія

1. А вже вечор вечоріє: Етнодиск. Серія „Традиційна музика Рівненського Полісся”. Київ, 2006.
2. Благослови, „Берегине”, Україну-Матір. Відеофільм. Матеріали Міжнародного фестивалю українського фольклору „Берегиня”. Луцьк, 2007.
3. Етнокультура Рівненського Полісся: традиційна музика [4 CD] / упор. В. Ковальчук. Рівне, 2009.
4. Зелений шум Полісся: традиційна культура Поліського краю [мультимедійний CD] / Арт-Екзистенція, УЕЛФ, Арт-Велес, Київ, 2002.
5. Конкурс „3 народного джерела” / Серія із 11 дисків. Рівне: „Камертон”, 2001–2009, 2011.
6. Конкурс „ПеРеДЗВІН”: CD. Рівне: „Камертон”, 2012.
7. Конкурс „ПеРеДЗВІН”: CD. Рівне: „Камертон”, 2013.
8. Конкурс „ПеРеДЗВІН”: CD. Рівне: „Камертон”, 2015.
9. Кафедра музичного фольклору: DVD. Рівне: РІД, 2016.
10. Мелодії Волині і Полісся. Луцьк, 2004.
11. Пісні Погориння. Рівне, 2004.
12. „Проведу я русалочки”. Фольклорний гурт „Волиняни”. Київ, 2004.
13. „Рано, рано да зйду на гору”: ч. 1. Традиційна музика Полісся. Київ, 2004.
14. „Серіє гусі”. Етно-гурт „Дуліби” [CD] / Nelly Studio. Рівне, 2010.

15. Співають фольклорні ансамблі „Горина”, „Джерело”, „Волиняни”: CD. Рівне: „Камертон”, 2004.
16. Сторонойка моя мила. Пісні та мелодії Волині і Полісся. Луцьк, 2007.
17. „Творчістю окрилені”: CD. Рівне: „Камертон”, 2002.
18. Українська колекція. Етнічна музика України / Серія із 15 дисків. Київ: Атлантік, 2005.
19. Фольклорна музика у виконанні переможців конкурсу „3 народного джерела” [2 CD] / упор. Роман Дзвінка. Рівне: „Камертон”, 2011.
20. Фольклорний гурт „Волиняни–20”. Рівне: „Камертон”, 2014.
21. Фольклорний гурт с. Старі Коні. Київ: Атлантік, 2005.

Інтернет-ресурси

1. Гурт „ГуляйГород”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=h1V19Fab2a4>
2. Гурт „Етно XL”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0vnzMBIsHhc>; <https://www.youtube.com/watch?v=zsqKU4vVfnA>; https://www.youtube.com/watch?v=MhSB_5LBRHc
3. Гурт „Острів дитинства”. URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=1756410567757183>; <https://www.youtube.com/watch?v=zbyHVkSn3do>
4. Гурт „ТаПута”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xG15PFSPTU0>
5. Гурт „Go_A”. URL: <https://z1.fm/song/24522350>
6. Етно-гурт „Астарта”. URL: https://www.youtube.com/watch?v=XRz_SvEVLIU; <https://www.youtube.com/watch?v=yerrhixAZ7M>
7. Етно-гурт „Дуліби”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GvBa2zb5tH8>; <https://www.youtube.com/watch?v=MKAOWU8jIls>
8. Етно-рок гурт „ДримбаДаДзига”. URL: <https://mp3iq.com/m/3976915-drimbadadziga/page/2/>
9. Етно-рок гурт „The Doox”. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCi39mZ-Uaai0w02CzZ3PEGQ>; <https://www.youtube.com/watch?v=LmhqwTnCiqw>; <https://www.youtube.com/watch?v=eAWmPT75poI>; https://www.youtube.com/watch?v=vJs-h4_OeE0
10. Ірина Клименко про традиційну музику. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCNvwFP6xVKpEQx9JUC30Rvw/videos>
11. Канал культурно-мистецького проекту „Рись”. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCNvwFP6xVKpEQx9JUC30Rvw>
12. Катя Чілі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9JyH2gaxSF8>; <https://z1.fm/artist/323953>; https://www.youtube.com/watch?v=h_QoOiN1-wQ

13. Кафедра музичного фольклору Інституту мистецтв РДГУ. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100014196165720>
14. „КНАЯТ”. URL: <https://mp3xa.cc/singer/khayat/tracks/>
15. Лекція Анни Коломицевої „Старовинні солдатські пісні”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w1ckbacZsJA&t=265s>
16. Лекція Євгена Єфремова „Марія стародавніх колядок”. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCNvwFP6xVKpEQx9JUC30Rvw/videos>
17. Лекція Євгена Єфремова „Традиційний спів: спільне та відмінне з іншими видами співу, регіональні особливості”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QX1uGg6hHa8>
18. Лекція Євгена Єфремова „Традиційний спів Центрального Полісся”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ipswJIAGmQ4>
19. Лекція Євгена Єфремова „Як навчитися традиційного співу”. URL: Ч.1. <https://www.youtube.com/watch?v=u3TcsMkTOhY>
Ч.2. <https://www.youtube.com/watch?v=OkGFdSKmmRU>
Ч.3. <https://www.youtube.com/watch?v=xU327UtAxMw>
20. Лекція Іллі Фетисова „Вторинне фольклорне виконавство: ілюзія реальності”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YFJzCJ83j1E>
21. Лекція Ірини Клименко „Жанри українських народних пісень”. URL: Ч.1. <https://www.youtube.com/watch?v=SucTmmWSjiU>
Ч.2. <https://www.youtube.com/watch?v=jfmSLzAa-5o>
Ч.3. <https://www.youtube.com/watch?v=FlZpGzxoLz0>
22. Лекція Ірини Клименко „Пісні весни”. URL: Ч.1. <https://www.youtube.com/watch?v=G7RSe8bLing&t=6s>
Ч.2. https://www.youtube.com/watch?v=mSoOn69_adA
Ч.3. https://www.youtube.com/watch?v=S_cpA21-IxE
23. Лекція Ірини Клименко „Традиційний спів Західного Полісся”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sEuuCstkllM>
24. „Ой давно-давно”: пісні з Волині у виконанні Алли Опейди. URL: oreida@gmail.com
25. Оксана Муха. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yhICsMcRwes>
<https://www.youtube.com/watch?v=dNpENNoe6yU>
26. Проєкт „Берви”. URL: <http://bervy.org.ua/>
27. Проєкт „Поліфонія”. URL: <https://www.polyphonyproject.com/uk>
28. Сайт „Українські пісні”. URL: <https://www.pisni.org.ua>
29. Тоня Матвієнко. URL: <https://mp3legenda.com/search/antonina-matvienko-vse-pesni>

Liudmyla Hapon, Senior Lecturer, Department of Musical Folklore, Institute of Arts, Rivne State University for the Humanities (Rivne), +38 067 105 11 70.

Roman Dzvinika, PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Institute of Arts of Rivne State University for the Humanities (Rivne), roman_dzvinika@ukr.net, +38 050 233 52 27.

Traditional singing and modern folk performance: Program for music universities (III–IV levels of accreditation) in the specialty № 025 “Musical Art”, specialization “Musical Folklore” (“Master’s degree”).

The curriculum “Traditional Singing” was concluded in accordance with the current curricula of the Institute of Arts of Rivne State University for the Humanities and was designed for students of “Master’s degree” specialization “Musical Folklore”.

The strategy of building the program in the process of training folk musicians and performers of traditional folk music involves the presentation of traditional performance as a holistic system, which includes not only its components (performance style, genre and stylistic features, etc.), but also a modern presentation of folk music in the process its executive reconstruction. A special approach to understanding and streamlining the curriculum is provided by combining the range of creative experience of performing authentic songs and rethinking the modern conditions of the folk tradition.

The purpose of the course “Traditional Singing” is to deepen the knowledge of higher education students in the field of traditional performance and the study of modern forms of musical folklore and the peculiarities of its stage embodiment. In the process of equal development of traditional and modern folk performance, future professionals must be clearly aware of the role of ethnic roots in the reconstruction of the national musical heritage.

In the process of studying the discipline, the applicant must master professional competencies in the use of artistic means of expression in accordance with the style of folk music and readiness for creative activity in the direction of performance reconstruction and folklore arrangement of folk music.

The curriculum consists of three content modules. They include certain thematic material and cover relevant didactic tasks. It reveals the structure of the discipline, the requirements for independent work and individual tasks. Means of diagnostics of learning outcomes are determined.

Key words: musical folklore, traditional singing, manner of singing, performing reconstruction, modern folk performance.